

Sagen; det bliver ligesuldt staaende fast, at Sættemanden har erklæret Stebsjænnen for at være den rette Eier af Gaarden, har erkjendt det i 1858, altsaa over 30 Aar efter Arvesalbet, efter at Gaardarvingen havde arvet Eiendommen. Med Hensyn til de øvrige Urigtigheder, som det ærede Medlem mente, at jeg skulde have gjort mig skyldig i, vedrøre disse ikke de faktiske Omstændigheder saameget, som det Raisonnement, jeg dertil knyttede. Jeg skal nu ikke gaa ud fra, at dette Thing er et juridisk Disputationskollegium, og jeg skal derfor ikke gaa dybt ind paa denne Sag her, men jeg skal dog tillade mig at gjøre den Bemærkning, at det Billede, som det ærede Medlem søgte at sætte ind i den faktiske Kamme, som er givet, er aldeles umuligt saavel i juridisk som i psykologisk Henseende. Det ærede Medlem siger, at der paa dette Stifte var stor Strid og Splid, idet de forskjellige Interesser traadte op mod hinanden. De paagjældende interesserede Parter vare Brudgommen, som skulde giftes med Enken, Enken selv og Landfogden paa den 7^{1/2} aarige Gaardarvings Begne. Disse tre Interesserede traadte op mod hverandre. Nu kom det an paa for Landfogden at faae det bedste mulige Resultat ud af det for Gaardarvingen. Det ærede Medlem siger nu, og det ærede Medlem staar paa det endnu, at det ikke kunde antages, at Brudgommen vilde gaa ind til en daarlig, forfalden Gaard, uden at han opnaaede Noget for sit Arbejde, som han satte i Gaarden, og for den Kapital, som maaske havde med. Men det er mærkeligt at se, hvor lidt den Mand, som traadte ind til Gaarden, i Virkeligheden har opnaaet. Han opnaaede mindre, end man under saadanne Forhold pleier at opnaa, nemlig kun Ret til at sidde paa Gaarden, til Gaardarvingen blev 25 Aar, forudsat, at Konen, han havde giftet sig med, imidlertid døde. I saa Fald pleiede der altid — jeg tror ikke, der er nogen Undtagelse fra den Regel — at stipuleres en Aftagt til Manden, som saa kom til at fratæde Gaarden. Han synes ikke at have opnaaet ret Meget, hans Stilling bliver som Prinds Alberts til Dronning Viktoria, han gaar bort, saasnart Konen gaar bort, saa forlader han Gaarden. Altsaa, hans Ansvarligheder have ikke frugtet Noget paa dette Stifte, og jeg tror efter de foreliggende Oplysninger, at han ikke var stort Andet end en ung fattig Knøs — han var født i et fattighus — og vist ikke mere end 20 Aar gammel, da han indlod sig i Ægteskab med Enken. Den altsaa, som skulde have opnaaet Noget i Modsætning til Sønnen, skulde altsaa være Enken, hun skulde have opnaaet Alt og have opnaaet, at hun blev Eierinde af Gaarden. Jeg vil tilføjesætte de andre Hensyn og blot spørge, om det skulde være antageligt, at den Enke, som havde

en lille Søn paa ikke mere end 7^{1/2} Aar, som vel ikke kunde tænkes at have tilspøjet hende nogen Sjælesorg, skulde allerede dengang have besluttet at tilføjesætte denne Søns og hans Descendents Interesser til Fordel for de maaske — Børn, hun kunde faae med sin nye Mand. Hun har, hvis det ærede Medlems Opfattelse er rigtig, faaet Eiendomsret til Gaarden, hvoraf Følgen er den, at hvis Gaardarvingen dør før hende, er hun fri og har Ret til at disponere over Eiendommen til Fordel for de Børn, hun avlede i Ægteskab med sin nye Mand. Jeg vil spørge de Herrer, om det ikke vilde være en meget unaturlig Moder, som vilde tilføjesætte sin virkelige eksisterende Søn for endnu usødte Børn, hun maatte faae med sin nye Mand? Svad opnaaede nu Landfogden for Gaardarvingen? Nu mener det ærede Medlem, at Forholdet var saa vanskeligt, at der egentlig ikke kunde være opnaaet Noget som helst for Gaardarvingen. Forholdet var saaledes, at der kun var Spørgsmaal om ganste at sætte hans Ret tilside eller at opnaa de bedste mulige Vilkaar, og hvilke vare disse? De skulde være en Hæderkontrakt, gaaende ud paa, at hvis Gaardarvingen overlevede Enken, saa skulde han træde til, men dersom han døde før Enken, skulde hans Børn være udelukkede. Jeg tror ikke, at der eksisterer noget Exempel paa, at en Overformynder har indgaaet en saadan Hæderkontrakt for en Arving, og det stemmer ikke med Lovgivningen at indgaa en saadan Kontrakt, hvorved Arvingens eventuelle Ret skydes ud i en meget lang Tæntid, og medens de andre Arvinger faae Noget — der var flere Søskende, En fik en Ro, en Anden fik Møbler — fik den Arving, hvis Ret var størst, ingen Ting. Han fik nok Udset til Noget, men faktisk ikke noget Virkeligt. Jeg tillader mig her at henlede Opmærksomheden paa en Sætning, som det ærede Medlem udtalte med Hensyn til Gaardarvingen, jeg forstod den ikke, og jeg forstaa den heller ikke nu. Den lyder som et Drøftelsprog. Det ærede Medlem siger, at Stillingen var den, at Arvingen hverken maatte dø for tidlig eller for sent, og det indbragte ham vistnok fra et æret Medlem et vist Misfald, men jeg har nogen Formodning om, at det ærede Medlem egentlig lige saa lidt opfatter Meningen deraf, som jeg nu gjør; thi hvad vil det sige, at han ikke maa dø for sent? Jeg kan forstaa, at Arvingen efter det, som det ærede Medlem har opstillet, ikke maatte dø for tidlig — hvad han jo gjorde — idet han nemlig døde før Moderen, saaledes at hans Efterkommeres Ret dermed udslettedes; men jeg kan ikke forstaa, at han ikke maatte dø for sild. Han kunde jo, om saa skulde være, være bleven ligesaa gammel som Methusalem, naar han blot overlevede Moderen og derved arvede Gaarden. Dette Drøftelsprog trænger til